

Karlar İçinde Bir Yaşam İNUITLER

Kuzeyin çekik gözlü insanları İnuitler...
Zorlu iklim şartlarında hayatta kalma mücadelesi veren
bu insanlar, doğanın onlara sağladığı olanaklarla
yaşamlarını sürdürüyor. İnuitlerin karla kaplı
geleneksel dünyalarında gezintiye çıkmak ister misiniz?

İnuit adı, Kanada, Alaska, Grönland ve Sibiryada gibi Kuzey Kutup Bölgesi'ne yakın kesimlerde yaşayan bazı insanlara veriliyor. Günümüzde bu bölgelerde yaklaşık yüz bin insan yaşıyor. İnuitler çok eskiden yakacak malzeme bulamadıkları için etleri çiğ olarak yiyorlardı. Bu nedenle, Avrupalılar tarafından kendilerine "çiğ et yiyen" anlamına gelen "Eskimo" adı verilmişti. Fakat bu insanlar kendilerine Eskimo denilmesinden hoşlanmıyor. Bunun yerine kendilerine "insanlar" anlamına gelen "İnuit" denilmesini tercih ediyorlar.

İnuitlerin yaşadığı bölgeler neredeyse yıl boyu karla kaplıdır. Sıcaklık sıfırın altında 40'lı derecelere kadar düşer. Bu nedenle buralarda bitki yetişmez. İnuitler yaz mevsiminde, kış için yiyecek toplayıp depolamak üzere, kıyılarına yakın yerlerde yaşar. Yılın geri kalan kısmındaysa göç ederek barınma ve giyinme gibi ihtiyaçlarını karşılarlar. İnuitler uzun kış günlerinde oyunlar oynayarak, şarkılar söyleyerek ve hikâyeler anlatarak vakit geçirir.

İnuit deyince geleneksel evleri olan "İglu"ları unutmamak gerekir. Bu evler sert buz bloklarından yapılır. İnuitler igluları çıktıkları uzun yolculuklarda soğuktan korunmak için inşa eder. İglu yapmak İnuitler için çok kolaydır. İki kişi bir kar bıçağı yardımıyla çok kısa sürede bir iglu yapabilir.

İglu yapmak üzere, buzlardan oluşan büyük bloklar kubbe, yani yarım bir küre oluşturacak biçimde üst üste dizilir. Yukarı çıkıldıkça bloklar küremsi şekli sağlamak için buz bıçağıyla yontulur. Böylece en tepeye ulaşıldığında kubbe şeklinde bir yapı ortaya çıkar.

Buz blokları arasında kalan boşluklar karla kapatılır. Yapım aşamasında içeriye girip çıkabilmek için igluya geçici bir kapı yapılır. Kubbe tamamlandıncaya açık olan bu kapı da kapatılır.

İgluya girip çıkmak için biraz uzağından başlanarak kazılan bir tünel kullanılır. Aydınlanmak için yakılan yağ lambasının ve içerideki insanların vücutlarının ısısı iglunun içini ısıtmaya yeter.

Yaşadıkları yerlerde tarım yapılamadığı için İnitler neredeyse her zaman et yer. Genellikle, ren geyiği, fok ve balina eti tüketirler. Foklardan birçok alanda yararlanırlar. Fokların derisini çadır ve ayakkabı yapımında kullanırlar. Ayrıca aydınlanmak için kullandıkları yağ lambalarında fok yağı yakarlar. İnitlerin soğuktan korunmak için çok kalın kıyafetler giymesi gerekir. Bunun için eskiden bazı hayvanların kürklerini kullanarak giysi ve ayakkabı yaparlardı. Günümüzde genellikle hazır kıyafetler giyerler ama kürkten giysi ve ayakkabı yapan az sayıda İnit de vardır.

İnitler ile ilgili anlattıklarımızın çoğu geçmiş dönemler için geçerli. Modern yaşam tarzıyla tanışan İnitlerin yaşamlarında birçok değişiklik gerçekleşti. Balina avcılığı için bölgeye gelen Avrupalılar, İnitlerin yaşam tarzlarından ve geleneklerinden uzaklaşmalarına neden oldu.

Avcılara rehberlik eden İnitler, bunun karşılığında onlardan temel ihtiyaçları için birtakım malzemeler ve yiyecekler aldı. Zamanla kültürel dönüşüm gerçekleşti. Eskiden göçebe olan İnitler, artık köy ve kasaba denilebilecek büyüklükteki yerleşim birimlerinde yaşıyor. Ulaşımında kızaklı köpekleri değil, küçük motorlu kar arabalarını kullanıyorlar. Eğitim ve sağlık gibi alanlarda da daha fazla olanağa sahipler. Ancak geleneksel yaşamlarını sürdüren az sayıda küçük grup hâlen var.

Mehmet Koçak
Çizim: Bengi Gençer